

Місце та роль перекладу у підготовці фахівця вищої технічної школи

Дана стаття висвітлює необхідність навчання студентів немовних спеціальностей ВНЗ технічному перекладу. Обрана тема актуальна в даний час, оскільки перед фахівцями в умовах ринку праці висуваються вимоги володіння іноземною мовою. Так, інженеру з вищою освітою необхідно володіти активним термінологічним словником, мати навички безпосереднього розуміння іноземного тексту, вміння читати іноземний текст та виділяти професійно важливу інформацію.

Сучасна цивілізація вступила в епоху інформатизації. Інформатизація – процес прогресивно наростаючого використання інформаційної техніки для виробництва, переробки, зберігання і розповсюдження інформації.

В умовах розповсюдження глобальних комп'ютерних мереж, що містять величезні об'єми інформації на іноземній мові і доступних практично кожному фахівцеві, виникає необхідність у тому, щоб випускник вузу розумів та умів виділяти професійно важливу інформацію.

Знання іноземної мови стає однією з найважливіших вимог, які стоять перед фахівцями в умовах ринку праці. Сьогодні істотно міняються вимоги до рівня володіння всіх рівнів іноземною мовою, першорядного значення набувають практичні навички, що припускають знання ділової мови в усній і письмовій формі. Навчання іноземній мові стає одним з провідних компонентів системи професійного навчання у вищій школі.

На даний час в методичній літературі порівняно мало уваги приділяється питанням технічного перекладу і тому місцю, яке він повинен займати в навчанні студентів немовних вузів іноземній мові. В деяких випадках увага зміщується в область міжособової комунікації і різних типів читання. Крім того, встановлено, що на початковому і поглибленому етапах навчання основою розуміння тексту для більшості студентів є переклад тексту на рідну мову і його подальше переосмислення на основі зробленого перекладу. У такому разі переклад виступає як ефективний спосіб вивчення іноземної мови, як спосіб отримання здатності розуміти дану мову [1: 12].

Переклад є видом комунікативної діяльності, при якій перекладач виконує важливу соціальну функцію посередника між двома полімовними і полікультурними співтовариствами. Проте для виконання цієї функції важливо володіти певними знаннями, вміннями і навичками, а також необхідною перекладацькою компетенцією, яка формується в процесі навчання іноземної мови [2: 14].

Причини підвищення ролі перекладу в професійній діяльності фахівця різноманітні, але найбільш істотними є наступні:

- розвиток засобів інформації і комунікації;
- різке підвищення потреби міжкультурної комунікації;
- необхідність в обміні науковою і технічною інформацією;
- усвідомлення необхідності взаєморозуміння і наукової співпраці;
- реалізація міжнародної програми військової освіти і підготовки;
- система міжнародних військових контактів, що постійно розширюється;
- пошук шляхів і засобів вирішення глобальних проблем сучасності [3: 57].

Сучасний інженер в своїй професійній діяльності, поєднуючи дві компетенції: професійну та мовну, отримує третю, а саме, лінгво-професійну компетентність. Тільки завдяки їй він зможе за допомогою комп'ютеризації і глобальної мережі Інтернету оперативно знайомитися з новітніми досягненнями в своїй професійній області.

Взаємопов'язане навчання спеціальній мові і перекладу припускає одночасний, паралельний розвиток мовних навичок та умінь в основних видах мовної діяльності і формування особистих перекладацьких компетенцій в основних його видах: так, навчання письмовому перекладу поєднується з навчанням інформативному читанню і письму, навчання усному перекладу - з навчанням говоріння і аудіюванню. При цьому відзначимо, що спільне викладання мови і перекладу набуває більш раціонального характеру, якщо воно реалізується на кореляційній основі. Наприклад, навчання різним видам читання (переглядовому, пошуковому, ознайомлювальному, вивчальному) раціонально поєднується з формуванням вміння здійснювати різні види перекладу (власне переклад, спрощений переклад, реферативний переклад, переклад-переказ, анотація тощо), навчання спеціальної термінології припускає оволодіння еквівалентами в двох мовах в рамках певної тематики [4: 38].

Важлива особливість сучасного етапу науково-технічного прогресу полягає у взаємному проникненні спеціальної термінології з одних областей знань в інші; в результаті цього для перекладу технічної літератури і документації, наприклад, по системах зв'язку потрібно одночасно використовувати галузеві і тлумачні словники з телекомунікацій, радіоелектроніки, мікроелектроніки, обчислювальної техніки, економіки і фінансів, реклами і маркетингу і нерідко – із засобів масової інформації.

Студентів потрібно готувати до того, що вимоги до письмового перекладу з точки зору його адекватності більш вищі, ніж при усному перекладі, адже при письмовому перекладі перекладач має можливість до початку діяльності всебічно проаналізувати текст, забезпечити себе необхідною довідковою літературою і

додатково наочною інформацією, коректувати свій текст, досягаючи цим високого ступеня еквівалентності перекладу.

Таким чином, навчання студентів техніці перекладу припускає три етапи [5: 42].

Перший етап має на меті розгляд основного теоретичного матеріалу і формуванні окремих базових перекладацьких умінь і навиків із застосуванням інтенсивних методів і прийомів навчання.

Другий етап спрямований на формування комплексних перекладацьких умінь і навиків на основі навчальних текстів.

Третій етап передбачає вдосконалення умінь і навиків, здійснених у процесі виконання практичних перекладів.

Три етапи навчання технічному перекладу в технічному вузі припускають здійснення певної ієрархії в становленні перекладацьких умінь і навиків, в досягненні того або іншого ступеня перекладацької компетенції.

Володіння навиками технічного перекладу на першому рівні означає, що студент володіє елементарною перекладацькою компетенцією, достатньою для подальшої початкової діяльності, для вивчення зарубіжного досвіду в області науки та техніки, а також для здійснення різних видів перекладу на елементарному рівні.

На другому рівні фахівець з неповною вищою освітою повинен володіти перекладацькою компетенцією, необхідною для професійної іншомовної діяльності з вивчення і творчого осмислення зарубіжного досвіду в області науки і техніки, а також для здійснення професійної двомовної комунікації.

На третьому рівні інженер (фахівець з вищою освітою) повинен володіти перекладацькою компетенцією, необхідною для виконання кваліфікованого перекладу в різних сферах і ситуаціях професійної двомовної діяльності, спільної виробничої і наукової роботи.

Завжди слід пам'ятати про те, що метою освоєння техніки перекладу є не перетворення студента на перекладача, а вироблення ним навиків безпосереднього розуміння іноземного тексту, вміння читати іноземний текст з мінімальним зверненням до словника. Фахівцю-інженеру необхідно володіти термінологічним словником іноземних слів, який істотно заощаджує його робочий час. Такий словник накопичується поступово в процесі роботи, і його склад визначається змістом його роботи. Враховуючи особливості технічного перекладу, необхідно відзначити, що навчання йому, перш за все, забезпечує формування професійної готовності фахівців-інженерів до діяльності в умовах єдиного інформаційного простору.

Література

1. Бархударов Л.С. Язык и перевод. Вопросы общей и частной теории перевода. – М.: Междунар. отн-я, 1975. – 240 с.
2. Артемьева О.А., Макеева М.Н., Мильруд Р.П. Методология организации профессиональной подготовки специалиста на основе межкультурной коммуникации. – Тамбов: Издательство ТГТУ, 2005. – 160 с.
3. Комиссаров В.Н. Общие принципы организации обучения переводу // Методология и методика обучения переводу. – М., 1997. – 110 с.
4. Зайченко А.А. Сопреподавание языка и перевода будущим переводчикам в сфере профессиональной коммуникации. – Ставрополь: Лемпертовские чтения 8. – 445 с.
5. Артемьева О.А., Макеева М.Н., Мильруд Р.П. Методология организации профессиональной подготовки специалиста на основе межкультурной коммуникации. – Тамбов: Издательство ТГТУ, 2005. – 160 с.